

Jitex*
70

Retromuseum Cheb
19. 5.-25. 10. 2020

Vznik i příběh Jitexu odráží politické dějiny druhé poloviny 20. století. Z oblasti průmyslové produkce závod přesáhl do jiných sfér života a výrazně ovlivnil Písek, kterému se dostalo přizviska „město pletářů“ i sedm dalších měst, kde měl pobočné závody. Podnik byl budován jako vzorový, navštívila jej řada významných osobností a dodnes je jedinou vysloveně píseckou firmou s mezinárodním významem. Výstava k 70. výročí založení mapuje očekávatelné i překvapivé fenomény, které s textilní výrobou na břehu Otavy souvisí.

Textilní průmysl v českém pohraničí se po odsunu německého obyvatelstva potýkal s nedostatkem pracovních sil. Národní správci konfiskovaných továren začali už v letech 1945–46 převádět konfekční výrobu, která je na lidskou práci nejnáročnější, do dílen ve vnitrozemí. Ze znárodněných menších německých firem v Aši a okolí vznikl národní podnik Tosta (akronym slov „továrna na stávkové zboží“), který od roku 1947 provozoval konfekční dílny v Nezdicích a Nepomuku. V následujícím roce přibýly dílny v Plánici, Rožmitále, Katovicích, Horažďovicích, Bechyni a Českém Krumlově a jejich počet dále narůstal. Aby se nahradil nákladný dovoz hotových látek z ašského výběžku do poměrně vzdálených provozů, padlo rozhodnutí zřídit novou centrální pletárnu pro oblast jihozápadních Čech, což zároveň korespondovalo s vládním programem industrializace a pomoci chudým regionům. Na podzim roku 1948 vznikl základní závod číslo 5 v Písku, který byl rozhodnutím ministra průmyslu ke dni 3. října 1949 osamostatněn pod obchodní značkou Jitex, stávkárny, národní podnik. Název vznikl jako akronym slov jihočeský textil. Projektování a budování továrny na břehu Otavy začalo ještě pod hlavičkou Tosty.

Hala pletárny s malopříměrovými francouzskými stávkami zn. Waga, které se používaly až do přelomu 70. a 80. let (1957).

Jitex

Jitex jako první textilka v Československu vyráběla oděvy ze silonového vlákna (1956).

Konfekční dílna v Rožmitále pod Třemšínem (asi 1979).

Dámská móda z Jitexu, foceno před bránou základního závodu (okolo 1960).

Módní přehlídka k 25. výročí založení podniku v píseckém Klubu pracujících – dnes Kulturní dům (1974).

jitex

Expozice pletářských podniků na Libereckých výstavních trzích (1977).

Dětská móda (70. léta).

Košile se šily v pobočném závodě v Milevsku. Na snímku populární i nechvalně proslulé polyamidové košile, obecně známé jako „dederonky“ (70. léta).

Dámská bunda Pavla (1977).

Teplákové soupravy Axana a Araka (1985).

Mezi textilními národními podniky byl Jitex výjimečný v tom, že se nebránil spolupráci s externími návrháři a výtvarníky. Dával také prostor studentům Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, jejíž absolventkou byla i Olga Bělohradská, která v Jitexu vytvořila mimo jiné kolekci pro posádku expedice Tatra kolem světa (<https://tatrakolemsveta.cz/>). Právě ochota spolupracovat s nejmladší generací studentů a absolventů, jež rozčeřila zaseté stereotypy, dala vzniknout oděvům, které patří k nejzajímavější pletené konfekci Československa před rokem 1989. Aspoň na stránkách časopisů či soutěžních přehlídkových molech, na pultech obchodů se s těmito autorskými návrhy setkal málokdo.

Olga Bělohradská, letní minišaty Vlasta (1982).

Olga Bělohradská, dámský pulovr Virkona (1983).

Olga Bělohradská, maxipulovr Václava (1983).

Jitex 70

Retromuseum – Velký sál

19. 5.–25. 10. 2020

Kurátoři Bohumír Bernásek, Zdeněk Duda

Výstava je připravena ve spolupráci s Prácheňským muzeem v Písku.

Retromuseum Cheb

pobočka Galerie výtvarného umění v Chebu

náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 17, Cheb

T: +420 731 669 912, www.retromuseum.cz

Galerie výtvarného umění v Chebu

příspěvková organizace Karlovarského kraje

náměstí Krále Jiřího z Poděbrad 16, 350 02 Cheb

T: +420 354 422 450, info@gavu.cz, www.gavu.cz

Prvomájový průvod před základním závodem v Písku (1968).

GAVUCHEB

Retromuseum

Výstavní program GAVU Cheb je podpořen z grantového programu MK ČR. V roce 2020 vydala Galerie výtvarného umění v Chebu. Text Bohumír Bernásek, Zdeněk Duda, Andrea Březinová, grafika Kolář & Kutálek, tisk Dragon Press, s. r. o., náklad 800 ks.

Na obálce: Výrobky využívající technologii sublimačních tisků si získaly velkou oblibu, na snímku Kenito (1976).